

Компаративістика в освіті і науці
Кафедра педагогіки
Гуманітарно-педагогічний факультет

<i>Лектор</i>	Васюк Оксана Вікторівна
<i>Семестр</i>	3
<i>Освітньо-науковий ступінь</i>	PhD доктор філософії
<i>Кількість кредитів ЄКТС</i>	5
<i>Форма контролю</i>	Залік
<i>Аудиторні години</i>	40 (20 год лекцій, 20 год семінарських занять)

Загальний опис дисципліни

Вивчення курсу «**Компаративістика в освіті і науці**» сприяє розвитку у аспірантів розуміння важливості закордонного освітянського і наукового досвіду, системи наукових знань про освіту зарубіжних країн і України. Опанування курсом спрямоване на виховання особистісних і професійних якостей здобувача, необхідних для здійснення науково-дослідної та викладацької діяльності в умовах українського і світового освітнього простору.

Дисципліна «**Компаративістика в освіті і науці**» має міждисциплінарний характер. Вона в межах ОНП інтегрує відповідно до свого предмету знання з інших освітніх і наукових галузей, зокрема філософії науки, теорії і методики навчання, теорії і методики виховання, педагогіки вищої школи тощо.

Метою дисципліни «**Компаративістика в освіті і науці**» є формування навичок порівняльного аналізу основних концепцій вітчизняної та зарубіжної вищої освіти; наукового та загальнокультурного світогляду шляхом осмислення закономірностей розвитку педагогічної науки і систем освіти в різних країнах; розвиток компаративістичного мислення здобувачів, спрямованого на пошук ефективних шляхів наукового вивчення і коригування сучасних процесів, що відбуваються в освіті і науці; вміння застосовувати набуті знання у науковій і педагогічній діяльності, творчо підходити до вирішення будь-якої освітянської проблеми.

Теми лекцій:

- Тема 1.** Порівняльна педагогіка як наука
- Тема 2.** Історія розвитку компаративістики
- Тема 3.** Соціально-економічні фактори розвитку освіти та науки
- Тема 4.** Формування та розвиток вищої освіти у провідних розвинутих країнах світу та в Україні
- Тема 5.** Реформування освіти: стратегічні аспекти
- Тема 6.** Тенденції розвитку систем вищої освіти
- Тема 7.** Підвищення ефективності освітнього процесу
- Тема 8.** Якість вищої освіти

Теми занять:
(практичних)

1. Предмет, завдання, методи і функції порівняльної педагогіки
2. Компаративістика в системі сучасних педагогічних знань
3. Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти та науки у світі на початку XXI ст.

4. Формування та розвиток вищої освіти у провідних розвинутих країнах світу та в Україні
5. Реформи освіти в сучасному світі
6. Тенденції розвитку систем вищої освіти
7. Підвищення ефективності освітнього процесу
8. Якість вищої освіти: політика та інструменти її забезпечення

Список рекомендованої літератури:

Основна:

1. Васюк О. В. Порівняльна педагогіка : підруч. Київ – Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2016. 412 с.
2. Васюк О. В. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. [3-тє вид., доп. і перероб.]. Київ : НАКККіМ, 2013. 359 с.
3. Галус О. М., Шапошнікова Л. М. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. Київ : Вища шк., 2006. –215 с.
4. Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі : навч. посіб. Ізмаїл : [б. в.], 2001. 88 с.
5. Педагогіка : хрестоматія ; навч. посібн. / укладачі Оксана Вікторівна Васюк; Світлана Володимирівна Виговська. Київ, 2016. С. 701–712 с.
6. Пономарьова Г.Ф., Семенова М.О. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. Харків: Ексклюзив, 2014. 424 с.
7. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. 2-ге вид, стер. Суми : Університетська книга, 2005. 320 с.
8. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2014. 216 с.
9. Черепанова С. О. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. У 2 ч. Ч. І. Лекції. Ч. ІІ. Практикум. Львів : Растр-7, 2019. 176 с.
10. Якість вищої освіти: теорія і практика: навч.-метод. посіб. / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей; кол. авторів: А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк (та ін.); НАПН України, Університет менеджменту освіти. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 176 с.

Допоміжна

1. Абашкіна Н. В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині : монографія. Київ : Вища шк., 1998. 207 с.
2. Алферов Ю. С. Совет Европы и образование. *Педагогика*. 1998. № 7. С. 101–111.
3. Амонашвили Ш. А. Размышления о гуманной педагогике. М. : И. Д. Шалвы Амонашвили, 1995. 496 с.
4. Богуславський М. Структура сучасного історико-педагогічного знання. *Шлях освіти*. 1999. № 1. С. 37–40.
5. Бондарук І. Жінка на порозі ХХІ ст. : становище, проблеми, шляхи соціального розвитку : зб. матеріалів Всеукр. конгресу жінок. Київ : [б. в.], 1998. 452 с.
6. Бордовская Н. В., А. А. Реан. Педагогика : учеб. пособ. Санкт-Петербург : Питер, 2007. 304 с.
7. Васюк О. В. Тенденції розвитку недержавної вищої освіти в Польщі. *Вісник кн. палати*. 2006. № 8. С. 27–28.
8. Васюк О. В., Богдан М. Ю. Вища освіта Німеччини: структура, доступ *Наук. вісник Нац. аграр. ун-ту* : зб. наук. пр. 2005. Вип. 88. С. 45–51.
9. Васюк О. В., Лук'яненко І. Освітні реформи у Польщі. *Наук. вісник Нац. аграр. ун-ту* : зб. наук. пр. 2005. Вип. 88. С. 38–44.
10. Вощевська О. В. Професійна підготовка інженерів-аграрників в системі вищої освіти США : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2008. 194 с.
11. Вульфсон Б. Л. Мировое образовательное пространство на рубеже веков : учеб. пособ. М. :

Из-во Москов. психол.-соц. ин-та, 2006. 235 с.

12. Вульфсон Б. Л. Образовательное пространство на рубеже веков : учеб. пособ. М. : Из-во Москов. психол.-соц. ин-та, 2006. 235 с.

13. Гаратик А. Університетська підготовка вчителів і педагогів у Польщі (на прикладі Вроцлавського університету). *Вісник Львів. ун-ту.* (Серія педагогічна). 2001. Вип. 15. Ч. 1. С. 61–67.

14. Головань М. С. Аналіз тенденцій розвитку вищої освіти в умовах глобалізації, інтеграції та інформатизації суспільства. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія.* зб. ст. Ялта : РВВ КГУ, 2011. Вип. 31. Ч. 1. С. 203–211.

15. Горбатенко В. Друге народження ідеї модернізації, або синтагма постмодернізації. *Людина і політика.* 1999. № 1. С. 30–35.

16. Данилишена Т. Етапи становлення дистанційної освіти як інноваційної форми навчання магістрів. *Вісник Львів. ун-ту.* (Серія педагогічна). 2008. Вип. 24. С. 46–52.

17. Джурицкий А. Н. Развитие образования в современном мире. М. : Изд-во открытого Рос. ун-та, 1999. 200 с.

18. Дічек Н. З галереї портретів українських педагогів 20-х років ХХ століття: Степан Ананьїн. *Шлях освіти.* 2002. № 5. С. 38–43.

19. Дічек Н. П., С. Ф. Русова і зарубіжна педагогіка. *Педагогіка і психологія.* 1996. № 3. С. 169–177.

20. Довгодько Т. Адаптація іноземних студентів до освітнього середовища України. *Пед. і психол. проф. освіти.* 2013. № 2 С. 114–120.

21. Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України ; [головн. ред. В. К. Кремінь]. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

22. Євменькова К. Фінансування послуг вищої освіти в країнах Заходу. *Наука молода.* № 9. 2008. С. 88–90.

23. Єгоров Г. Стандарти як складова механізму забезпечення якості освіти у Франції. *Порівняльно-пед. студії.* 2013. № 2–3 (16–17). С. 108–103.

24. Єгоров Г., Лавриченко Н. Тенденції розвитку порівняльної педагогіки за кордоном. *Шлях освіти.* 1999. № 1. С. 19–23.

25. Загоруйко Л. Періоди розвитку польської іншомовної освіти. *Порівняльно-пед. студії.* 2015. № 1(23). С. 13–19.

26. Зарецька Л. М., Кулініч О. А. Роль освіти в економічному розвитку. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг.* 2014. Вип. 2. С. 197–207.

27. Зязюн Л. Освітня система Франції. *Рідна школа.* 2001. листоп.

28. Ігнатюк О. А. Особливості підготовки сучасних фахівців у системі вищої професійної освіти США. *Теорія і практика управління соціальними системами.* 2011. № 1. С. 55–64.

29. Ілюченко І. І. Напрямки впровадження в Україні зарубіжного досвіду неперервної освіти. *Вісник НТУ «ХП».* Серія: *Технічний прогрес і ефективність виробництва.* Харків : НТУ «ХП». 2013. № 45 (1018). С. 58–62.

30. Каленюк І. Критерії ефективності витрат на освіту. *Економічний Часопис.* XXI. 2001. № 4.

31. Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом : учеб. пособ. Минск : Новое знание, 2004. 222 с.

32. Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі : навч. посіб. Ізмаїл : [б. в.], 2001. 88 с.

33. Корсак В. Вимірювання ефективності освіти – нерозв'язана проблема. *Шлях освіти.* 1998. № 4. С. 16–19.

34. Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів : монографія. Київ : [б. в.], 1997. 207 с.

35. Красовська О. Ю. Інтернаціоналізація вищої освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору. *Вісник Академії митної служби України. Сер.: Економіка.* 2011. № 2. С. 102–109.

36. Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції. *Шлях освіти.* 1997. № 2. С. 20–24.

37. Лещенко О. Політика ЮНЕСКО в освітній сфері. *Україна-Європа-Світ. Серія: Історія, міжнародні відносини*. Міжнар. зб. наук. пр. 2014. Вип. 14. С. 344–349
38. Лутай В. С. Філософія сучасної освіти : навч. посіб. Київ : Центр «Магістр-8» Творчої спілки вчителів України, 1996. 256 с.
39. М'яковський М. Є. Організація та реформування педагогічної освіти в міжнародному контексті. *Наук. вісник Ужгород. нац. ун-ту. Серія: Педагогіка, соціальна робота*. Вип. 30. С. 103–105.
40. Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти. *Вища освіта України*. 2007. № 2. С. 82–87.
41. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX–XX ст.): хрестоматія / [упорядик Л. Д. Березовська та ін.]. Київ : Наук. світ, 2003. 418 с.
42. Мальований Ю. Педагогічна сутність гуманізації навчання. *Шлях освіти*. 1997. № 2. С. 10–15.
43. Ніколаєв І. В. Підходи щодо оцінки економічної ефективності системи дистанційної освіти. *Бізнесінформ Економіка*. 2012. № 7. С. 218–221.
44. Організація профільного навчання в країнах Західної Європи : монографія / за ред. М. І. Сметанського. Вінниця : ВДПУ, 2008. 339 с.
45. Павліченко О. Рада Європи і питання освіти. *Шлях освіти*. 1996. № 1. С. 33–35.
46. Педагогіка : учеб. / Л. П. Крившенко и др. ; [под ред. Л. П. Крившенко]. – М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. 432 с.
47. Педагогічна освіта : інформаційно-методичний бюлетень з проблем розвитку вищої школи за рубежом. Укладачі: Я. Я. Болюбаш, Л. П. Пуховська. Вип. 1. Київ : [б. в.], 1993. 15 с.
48. Пилаєва Т. В. Організаційно-педагогічна структура Відкритого університету Великої Британії. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2013. Вип. 28 (81). С. 279–284.
49. Пилиповский В. Я. Требования к личности учителя в условиях высокотехнологического общества. *Педагогика*. 1997. № 5. С. 97–103.
50. Пліш І. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій управління якістю освіти в школах приватної форми власності. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2012. № 1 (27)..
51. Подра О. П. Інвестиції в професійне навчання як інструмент накопичення специфічного людського капіталу. *Вісник Дніпропетров. ун-ту. (Серія «Економіка»)*. 2011. Вип. 5/2. С. 126–132.
52. Пронников В. О., Ладанов І. Д. Освіта в Японії. Київ : Знання, 1991. 32 с.
53. Пуховська Л. Розвиток теорії професійної підготовки вчителів у країнах Заходу. *Шлях освіти*. 1998. № 1. С. 20–25.
54. Романовський О. Г. Теоретичні і методичні основи підготовки інженера у вищому навчальному закладі до майбутньої управлінської діяльності : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.04. Київ, 2001. 40 с.
55. Романовський О. О. Теорія і практика зарубіжного досвіду в підприємницькій освіті України : монографія. Київ : Деміур, 2002. 400 с.
56. Самсонова О. О. Неперервна освіта як чинник розвитку сучасного суспільства. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2014. Вип. 36 (89). С. 355–361.
57. Сбруєва А. А. Актуальні проблеми якості викладання у європейській вищій школі: аналіз пріоритетів освітньої політики ЄС. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2017. № 5 (69) . С. 49–63. URL: <http://www.pedscience.inf.ua/>
58. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. 2-ге вид., стер. Суми : Університетська книга, 2005. 320 с.
59. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. Суми : Ред. вид. відділ СДПУ, 1999. 300 с.
60. Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. XX– початок XXI ст.): монографія. Суми : Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. 500 с.
61. Сбруєва А. А. Тенденції розвитку політики Європейського Союзу у сфері забезпечення якості вищої освіти // Проблеми інноваційного розвитку вищої освіти у

глобальному, регіональному та національному контекстах : монографія / за заг. ред. А. А. Сбруєвої та Г. Ю. Ніколаї. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. С. 218-240.

62. Серветник О. П. Підвищення ефективності навчально-виховного процесу шляхом упровадження інноваційних освітніх технологій. *Завучу. Усе для роботи* : наук.-метод. журн. 2013. № 23/24. С. 32–35.

63. Слюсаренко О. М. Розвиток найвищого університетського потенціалу в умовах глобалізації: монографія. Київ: Пріоритети, 2015. 384 с.

64. Стойка О. Я. Деякі особливості розвитку системи вищої освіти в США і професійної підготовки фахівців. *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Сер. «Педагогіка, соціальна робота»*. Вип. 27.

65. Сухомлинська О. В. Зарубіжний педагогічний досвід в Україні в 20-ті роки. *Рідна школа*. 1992. № 2. С. 3–7.

66. Тараненко І. Нові орієнтації в соціально-політичній освіті європейських країн. *Шлях освіти*. 1999. № 3. С. 29–31.

67. Трілленберг Г. Модернізація освіти як чинника людського капіталу у контексті розбудови «Нової економіки». *Вісник ТАНГ*. 2005. № 4. С. 1–7.

68. Тупичак Л. Розвиток системи управління якістю освіти у Великобританії: досвід для України. *Ефективність державного управління*. 2012. Вип. 30. С. 325–334.

69. Харпер Х., Гарнер Л. Влияние рынка на профессиональное образование в Великобритании. *Педагогика*. 1998. № 8. С. 96–102.

70. Чернова К. О. Глобалізація як вимір сучасності: соціокультурний аспект. URL : http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/actprob13_16.pdf

71. Чижевський Б. Місце і роль приватних закладів у загальній системі освіти. *Шлях освіти*. 1998. № 3. С. 46–48.

Інформаційні ресурси

1. Ануфриева И. Л. Непрерывное образование во Франции. Вчені записки ХГУ «НУА». URL :

<http://dspace.nua.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/399/1/%D0%90%D0%BD%D1%83%D1%84%D1%80%D0%B8%D0%B5%D0%B2%D0%B0%20%D0%98.%D0%9B..pdf>

2. Будапештсько-Віденська Декларація про створення Європейського простору вищої освіти (Будапешт, Відень, 12 березня 2010 р.) URL : [http://www.edupolicy.org.ua/files/Budapest-Vienna_Declaration\(2010\).pdf](http://www.edupolicy.org.ua/files/Budapest-Vienna_Declaration(2010).pdf)

3. Дупак Н. В. Особливості стандартизації у професійній освіті західноєвропейських країн: порівняльний аналіз. URL : <http://studentam.net.ua/content/view/7856/97/>

4. Закон України «Про вищу освіту». Відомості Верховної Ради. 2014. – № 37–38, ст. 2004. URL : <http://fedmet.org/analytics/zakon-ukraini-pro-vishhu-osvitu/>

5. Зигало О. А. Особливості децентралізованої системи управління сферою освіти: досвід Франції. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2010_2_32

6. Інформаційно-технологічний підхід до вирішення проблеми. URL : <https://studopedia.org/10-46558.html>

7. Кульчицька О. Міжнародна співпраця України з ЮНЕСКО в галузі освіти: досвід, проблеми, пошуки рішень. URL : <http://pps.udpu.edu.ua/article/view/18797>

8. Майборода О. В. Дистанційне навчання як пріоритетний напрямок вищої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2011. №5 (25). URL : https://www.researchgate.net/publication/341915537_DISTANCIJNE_NAVCANNA_AK_PRIORITETNIJ_NAPRAMOK_VISOI_OSVITI

9. Мокрієв М. В. Інформаційна підтримка дистанційного навчання в сільськогосподарському дорадництві. URL : <http://www.sworld.com.ua/konfer30/853.pdf>

10. Наугольникова О. А. Становлення і розвиток вищої економічної освіти в США. URL :

<https://zenodo.org/record/47934/files/1-291-301.pdf>

11. Ничкало Н. Теоретико-методологічні засади розвитку порівняльної професійної педагогіки. URL : <http://www.khnu.km.ua/root/res/2-7001-11.pdf>

12. Образовательные модели и технологии работы с одаренными детьми. URL : rastalant.ru/.../Образ_модели%20и%20технол_работы%20с%20одар.

13. Основні проблеми сучасних систем освіти та шляхи їх розв'язання URL : <http://studopedia.org/10-46557.html>

14. Програма “Молодь в дії” в Україні. URL : <https://daprzp.gov.ua/index.php/pidpriyemnistvo/diyuchi-mizhnarodni-proekti/>

15. Прокопенко І. Ф. Трансформація вищої освіти в Україні в контексті глобалізаційних тенденцій. URL : <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2308/1/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%86.%20%D0%A4.pdf>

16. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка. URL : <http://www.twirpx.com/file/328092/>

17. Ситник О. Грамотність як складова освіти дорослих на прикладі Ірландії. *Зб. наук. пр.* 2014. Час. 2. URL : https://library.udpu.org.ua/library_files/zbirnik_nayk_praz/2014/2/46.pdf

18. Стойкова Г. Г. Досвід мовного будівництва у країнах світу. URL : <http://www.sworld.com.ua/konfer31/104.pdf>

19. Теодорович А. Роль зарубіжних наукових центрів з порівняльної педагогіки та міжнародної освіти у розвитку компаративістики. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2009. № 2. URL : <http://www.uk.x-pdf.ru/5istoriya/1232320-1-udk-3701374-0018-100-rol-zarubizhnih-naukovih-centriv-porivnyalnoi-pedagogiki-mizhnarodnoi-osviti-rozvitku-kompa.php>

20. Троцько Г. В. (ред) Курс лекцій з порівняльної педагогіки. URL : <http://www.twirpx.com/file/1205311/>

21. Чернова К. О. Глобалізація як вимір сучасності: соціокультурний аспект. URL : http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/actprob13_16.pdf

22. Шевченко Л. С. Фінансування вищої освіти: диверсифікація джерел. URL : <http://tlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-1.pdf>

23. Шуневич Б. І. Тенденції розвитку дистанційного навчання у зарубіжній вищій школі. URL : <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/viewFile/122/108>.

24. Шуневич Б. І. Тенденції розвитку дистанційного навчання у зарубіжній вищій школі. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2013_2_44